

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2025/2026-5)

11 EKİM DÜNYA KIZ ÇOCUKLARI GÜNÜ (2025)

Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu'nun (UNICEF'in) güncel verilerine göre Dünya'da 18 yaş altı 2,5 milyar çocuğun yaklaşık 1,2 milyarını kız çocukları oluşturmaktadır.¹ Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre 2024 yılında Türkiye'de nüfusun yaklaşık dörtte biri çocuktur ve bu çocukların da yaklaşık yarısını kız çocukları oluşturmaktadır.²

Küresel düzeyde kız çocuklarının sorunları nelerdir?

1. Eğitim ve öğretime katılabilme ya da okulu terk etme sorunları

- ✓ Dünya'da hala 120 milyondan fazla kız çocuğu okula gidememektedir.³
- ✓ Özellikle kırsal alanlarda yaşayan, aileleri yoksul olan ya da ayrımcılığa uğrayan gruplar içindeki kız çocuklarının eğitim alma (orta okul ve liseyi tamamlama) şansları daha düşüktür.^{4,5}
- ✓ Düşük gelirli ülkelerde yaşayan kız çocuklarının çoğu internete erişemediği için dijital eğitim olanakları olmamakta ve bu konuda beceri kazanamamaktadır.⁶

2. Küçük yaşta evlenme ve doğum

- ✓ Küresel düzeyde her beş kız çocuğundan biri çocuk yaşta evlenmektedir.⁶
- ✓ 2025 yılında, 15-19 yaşları arasındaki yaklaşık 12 milyon ergen kız çocuğunun ve 10-14 yaşları arasındaki 300.000'den fazla kız çocuğunun doğum yapması beklenmektedir.⁷

3. Küçük kız çocuklarının ev işleri ve diğer işlerde zorla ve zorlayıcı şekilde çalıştırılmaları

- ✓ Küçük kız çocukları ev işlerinde, çocuk bakımında, su taşıma, vb. ağır işlerinde çalıştırılmaktadır. Bu durum onların beden gelişimini ve psikososyal özelliklerini olumsuz olarak etkileyebilmekte, eğitimden geri kalmalarına neden olabilmektedir.⁷

4. Cinsel şiddet ve diğer şiddet şekilleri

- ✓ Küresel çapta her beş kız çocuğu ve kadından biri cinsel şiddete maruz kalmaktadır.⁸
- ✓ Dünya'da 15-19 yaş kız çocuklarının dörtte biri "yakın partner şiddetine" uğramaktadır.⁵

5. Zarar verici geleneksel uygulamalar

- ✓ 230 milyondan fazla kız çocuğu ve kadın, kadın sünneti gibi zarar verici geleneksel uygulamaya maruz kalmıştır ve günümüzde dünyanın belirli bölgelerinde hala bu zararlı uygulama devam etmektedir.

6. Temel sağlık, beslenme ve hijyen sorunları

- ✓ Okullarda, kız çocuklarına yeterince adet dönemine dair sağlık ve hijyen eğitimi

¹ [İnternet] <https://data.unicef.org/how-many/how-many-children-under-18-are-in-the-world/?utm> Erişim tarihi: 03.10.2025

² [İnternet] <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Cocuk-2024-54197#:~:text=T%C3%BCrkiye%20n%C3%BCfusunun%20%25%2C5',7'sini%20k%C4%B1z%20%C3%A7ocuklar%20olu%C5%9Fturdu>. Erişim tarihi: 03.10.2025

³ [İnternet] <https://www.unicef.org/press-releases/fast-facts-30-years-uneven-progress-adolescent-girls?utm> 05.10.2025

⁴ [İnternet] <https://www.unicef.org/gender-equality/international-day-girl#:~:text=Observed%20annually%20on%2011%20October,about%20girls%20and%20their%20rights>. Erişim tarihi: 04.10.2025

⁵ [İnternet] <https://plan-international.org/news/2025/03/07/30-years-of-uneven-progress-for-adolescent-girls/?utm> 05.10.2025

⁶ [İnternet] <https://news.un.org/en/story/2023/04/1136072?utm> 05.10.2025

⁷ [İnternet] <https://www.who.int/news/item/06-07-2023-women-and-girls-bear-brunt-of-water-and-sanitation-crisis---new-unicef-who-report?utm> 05.10.2025

⁸ [İnternet] <https://data.unicef.org/topic/child-protection/violence/sexual-violence/?utm> 05.10.2025

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2025/2026-5)

verilmemektedir.⁹

- ✓ Okulların çoğunda, kız öğrencilerin adet dönemlerinde gereksinim duyduğu temiz tuvalet, özel değiştirme alanı gibi alanlara ve su ve sabun gibi hijyen malzemelerine erişimi olmamaktadır.¹⁰
- ✓ Ergen kız çocuklarında düşük kiloluluk azalsa da, hala yaklaşık 10 ergen kız çocuğundan birinde bu durum mevcuttur.⁴

7. Çatışmalar, savaşlar, afetler, iklim krizi gibi krizlerde kız çocukları

- ✓ Çatışmalar, savaşlar, afetler, iklim krizi gibi krizlerde, çocuk olmanın yanında kız çocuğu olmaktan kaynaklı artmış bir incinebilirlikle karşı karşıyadırlar.^{10,11}

8. Toplumsal cinsiyet rolleri ve ayrımcılık

- ✓ Kız çocuklarından beklenen “ev işi yapmalı”, “erken evlenmeli”, “erkek kardeşine bakmalı” gibi roller, kız çocuklarının psikososyal gelişimini olumsuz etkileyebilmekte, eğitim ve öğrenimden uzak kalmalarına sebep olabilmektedir. Bu durum orta-uzun vadede kız çocuklarının haklarını savunmalarını, sağlık hizmetlerini talep etmelerini ve bu hizmetlere erişimlerini engellemektedir.⁴

Ek olarak Türkiye’de kız çocuklarının sorunları nelerdir?

- ✓ Doğuşta beklenen yaşam süresinin kadınlarda 80-81 yıldır.¹²
- ✓ Beş yaş net okullaşma yüzdesi: Her 10 kız çocuktan 8- 9’u,¹³
- ✓ Ortaöğretimi tamamlama: Yaklaşık her 10 kız çocuktan 8’i,¹³
- ✓ Örgün eğitime devam eden öğrencilerin %48,7’nün kız öğrenciler oluşturmaktadır (2024-2025 döneminde),¹⁴
- ✓ Kız çocukların işgücüne katılma yüzdesinin %13,7 olduğu,¹⁴
- ✓ 2024 yılında 15-17 yaşında evlenen kız çocuğu sayısı **yaklaşık 10.000’dir.**¹⁴

Küresel düzeyde tüm kız çocuklarının haklarının savunulması ve yaşam zorluklarına dikkat çekilmesi amacı gözetilerek, Birleşmiş Milletler 2011 yılında 11 Ekim gününü “Uluslararası Kız Çocuğu Günü” (International Day of the Girl Child) olarak ilan etmiştir.¹⁵ Bu etkinlik kutlanmasının diğer önemli amaçları da kız çocuklarının seslerinin duyurulabilmesi, yaptıklarının görünür olabilmesi ve liderliklerinin öneminin göz önünde bulundurulmasıdır.¹⁶ Bu günde Türkiye’de “Dünya Kız Çocukları Günü” adıyla etkinlikler yapılmaktadır. Bu amaçla 2012 yılından günümüze her yıl, “Çocuk yaşta evliliklere son verilmesi”, “Kız çocuklarının eğitiminin iyileştirilmesi”, “Ergen kızların güçlendirilmesi,

⁹ [İnternet] <https://www.who.int/marshallislands/news/detail-global/28-05-2024-global-report-reveals-major-gaps-in-menstrual-health-and-hygiene-in-schools?utm> 05.10.2025

¹⁰ [İnternet] <https://news.un.org/en/story/2017/04/555852?utm> 05.10.2025

¹¹ [İnternet] <https://www.unwomen.org/en/news-stories/press-release/2024/09/sudan-humanitarian-crisis-has-catastrophic-impact-for-women-and-girls-with-two-fold-increase-of-gender-based-violence?utm> 05.10.2025

¹² Türkiye İstatistik Kurumu. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hayat-Tabloları-2022-2024-54081&utm> Erişim: 07.10.2025

¹³ Türkiye İstatistik Kurumu. İstatistiklerle Çocuk, 2024. [İnternet] <https://halksagligi.hacettepe.edu.tr/duyurular/halkayonelik/kizcocuk24.pdf> Erişim: 07.10.2025

¹⁴ [İnternet] https://www.meb.gov.tr/2024-2025-orgun-egitim-istatistikleri-aciklandi/haber/38473/tr?utm_source=chatgpt.com Erişim: 07.10.2025

¹⁵ Birleşmiş Milletler Genel Kurulu. 66/170. International Day of the Girl Child. [İnternet] <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/n11/469/02/pdf/n1146902.pdf?OpenElement> 03.10.2025

¹⁶ [İnternet] <https://www.unicef.org/gender-equality/international-day-girl#:~:text=Observed%20annually%20on%2011%20October,about%20girls%20and%20their%20rights.>

Erişim tarihi: 04.10.2025

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANA BİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ (2025/2026-5)

Şiddete son verilmesi”, “Güçlü kızlar, güçlü yarınlar”, “Kızların gelişmesi=Hedefin ilerlemesi”, “Krizler öncesi, sırası ve sonrasında kızların güçlendirilmesi”, “Benim sesim, eşit geleceğimiz”, “Zamanımız şimdi-haklarımız, geleceğimiz”, “Kız çocuklarının haklarına yatırım: Bizim liderliğimiz, bizim iyi halimiz” ve 2024 yılında “Kızların gelecek vizyonu” temaları ön plana çıkmıştır. Uluslararası düzeyde 2025 yılında ise “Ben kimsem o kız, ben neye öncülük ediyorsam o değişim: Krizlerin ön saflarında kız çocukları.” Bu temada kız çocuklarının haklarını göz önünde bulundurmaya ve özellikle kriz anlarındaki değişimlerde kız çocuklarının öncelikle etkilenmelerine ve kız çocuklarının birçok konuda liderlik edebileceğine vurgu yapılmaktadır.^{17,18}

19

Şekil 1. Uluslararası Kız Çocukları Günü

¹⁷ Özbek M, Paksoy Erbaydar N. Dünya Kız Çocukları Günü (2025) HÜTF Halk Sağlığı AD Toplum İçin Bilgilendirme Serisi 2024/2025-5 [İnternet] [https:// halksagligi.hacettepe.edu.tr/](https://halksagligi.hacettepe.edu.tr/) Erişim: 03.10.2025

¹⁸ [İnternet] <https://www.unwomen.org/en/news-stories/feature-story/2024/10/international-day-of-the-girl-girls-rights-and-vision-for-the-future?utm> Erişim: 03.10.2025

¹⁹ [İnternet] <https://gbworldwide.org/international-day-of-the-girl-child/> Erişim: 07.10.2025